00243306

A190/I/14

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres Extraordinaires au sein des Tribunaux Cambodgiens

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/Date de reception): 03 / DEC / 2008
ម៉ោង (Time/Heure): 10:00
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: C.A.Fry

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
PRE-TRIAL CHAMBER
CHAMBRE PRELIMINAIRE

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ:០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក-កសចស(អបជ១១)

របាយការណ៍ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យសំណុំរឿង (សាធារណៈ)

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification): 03 / DEC / 2008
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: C.A.Fry

I) នីតិវិធី

II) ការពិនិត្យសំណុំរឿងដោយសហចៅក្រមរបាយការណ៍

I) នីតិវិធី

ក) សេចក្តីផ្តើម

អនុលោមតាមវិធាន ៧៧(១០) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ("វិធានផ្ទៃក្នុង") ប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានចាត់តាំងលោកចៅក្រម **ន៍យ ថុល** និង លោកស្រីចៅក្រម **Katinka LAHUIS** ឱ្យធ្វើរបាយការណ៍ពិស្តារអំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចំពោះការចេញដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ដែលត្រូវបានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយឱ្យធ្វើរបាយការណ៍លើអង្គហេតុដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ:០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក-កសចស(អបជ១១)។

ដែលក្នុងនោះជនត្រូវចោទ÷

ខៀវ សំផន ហៅ **"ហែម"** ភេទប្រុស កើតថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៣១ នៅឃុំរំចេក ស្រុករំដួល ខេត្តស្វាយរៀង ប្រទេសកម្ពុជា ទីលំនៅមុនពេលចាប់ខ្លួន នៅភូមិកូនខ្លុង សង្កាត់អូរតាវ៉ៅ ខណ្ឌប៉ៃលិន ក្រុងប៉ៃលិន ឪពុកឈ្មោះ **ខៀវ ឡុង** (ស្លាប់) ម្តាយឈ្មោះ **ហ៊ោ គង់** (ស្លាប់) ប្រពន្ធឈ្មោះ **សូ សុជាតិ** មានកូន ៤ នាក់។

លោក **ខៀវ សំផន** មានលោក **ស សុវាន** និង លោក **Jacques VERGÉS** ជាសហមេធាវីតំណាង។

បទចោទ

ខៀវ សំផន ត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ (អំពើឃាតកម្ម ការសម្លាប់បំផុតពូជ ការដាក់ឃុំឃាំង ការធ្វើទុកបុកម្នេញ និង អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត) និងបទ

រំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩ (ការសម្លាប់ដោយចេតនា, ការបង្កព្យសនកម្មធ្ងន់ធ្ងរ ឬ ការធ្វើឱ្យឈឺចាប់ខ្លាំងដោយចេតនាដល់រាងកាយ ឬ សុខភាព, ការដកហូតដោយចេតនាពីអ្នកទោសសង្គ្រាម ឬ ជនស៊ីវិល នូវសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌, ការនិរទេស ឬការជន្លៀស ឬការឃុំឃាំងជនស៊ីវិល ដោយខុសច្បាប់) ដែលជាបទល្មើសមានចែង និង ផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា ៥, ៦, ២៩ (ថ្មី) និង ៣៩ (ថ្មី) នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឱ្យអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤ (ច្បាប់ អ.វ.ត.ក)។

គោលបំណងនៃរបាយការណ៍

របាយការណ៍របស់សហចៅក្រមរបាយការណ៍នេះ រៀបរាប់ពិស្តារអំពីសេចក្តីសម្រេចដែលត្រូវបានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងអង្គហេតុផ្សេងៗទៀតដែលដាក់ជូនចំពោះមុខតុលាការ។

១). ការចេញដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

នៅថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ(“ដីកា”) ដែលដីកានេះត្រូវបានជូនដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទ និងភាគីទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង ដែលក្នុងនោះមានរូបលោក **ខៀវ សំផន** ផងដែរ។[1]

នៅក្នុងដីកានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានកត់សម្គាល់ឃើញមានហេតុផលបី ដែលនៅក្នុងនោះ សហមេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទ បានស្នើសុំឱ្យបកប្រែឯកសារនៅក្នុងសំណុំរឿងរបស់គាត់ ហើយ ជាពិសេស គឺបកប្រែឯកសារទាំងនោះទៅជាភាសារបស់សហមេធាវីការពារក្តីអន្តរជាតិរបស់ជនត្រូវចោទ គឺភាសាបារាំង[2]។

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានពិចារណាថា:

> “ម្យ៉ាង សិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ត្រូវតែមានការយកចិត្តទុកដាក់ ដែលសិទ្ធិទាំងនេះរួមមានដូចជា សិទ្ធិទទួលបានការជូនដំណឹងភ្លាមៗ និងពិស្តារ ជាភាសាដែលជនត្រូវចោទយល់បានអំពីប្រភេទ និងមូលហេតុនៃបទចោទប្រកាន់មកលើខ្លួន, សិទ្ធិមានពេលវេលា និងមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់រៀបចំការការពារខ្លួន, សិទ្ធិមាន“*សមភាពនៃរវាងអយ្យការ និងមេធាវីការពារក្តី*” និង ជាពិសេស សិទ្ធិ

[1] ដីកាចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ ឯកសារលេខ A190

[2] ការប្រកាសរបស់សហមេធាវីអន្តរជាតិ របស់លោក ខៀវ សំផន ទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចុះថ្ងៃទី ១៤ កុម្ភៈ ២០០៨, (D75) ការប្រកាសរបស់សហមេធាវីអន្តរជាតិ របស់លោក ខៀវ សំផនចំពោះមុខអង្គបុរជំនុំជម្រះ ២៣ មេសា ២០០៨, លិខិតពីក្រុមមេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផនទៅលោក ក្រាញ់ តុំនី ប្រធានផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ ចុះថ្ងៃទី៥ មិថុនា ២០០៨។

ពិនិត្យភស្តុតាងដាក់បន្ទុក និងសិទ្ធិទទួលបានការបង្ហាញ និង ការពិនិត្យភស្តុតាង ជំនួសឱ្យខ្លួន ក្រោមលក្ខខណ្ឌដូចគ្នានឹងភស្តុតាងដាក់បន្ទុក, និងសិទ្ធិចុងក្រោយ គឺសិទ្ធិមាន ជំនួយពីអ្នកបកប្រែភាសាដោយមិនបង់ថ្លៃ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទមិនអាចយល់ ឬមិនចេះភាសាដែលប្រើក្នុងតុលាការ។”

“ម្យ៉ាង សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមរម្យ នឹងត្រូវបានប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង ប្រសិនបើឯកសារទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង ត្រូវបានទាមទារអោយមានការបកប្រែណ ទៅជាបីភាសាប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការនៅក្នុងការងារ អ.វ.ត.ក។”[3]

នៅក្នុងទស្សនៈរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត, តម្រូវការអាចកើតចេញពីមាត្រា ២១(៣)នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា (“កិច្ចព្រមព្រៀង”) និងវិធាន ១១(៤) និងវិធាន ២២(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ បទប្បញ្ញតិទាំងនេះលើកឡើងថា ភាគីនានា ត្រូវចូលរួមចំណែកក្នុងការដោះស្រាយលើបញ្ហានៃសេចក្ដីត្រូវការផ្នែកភាសារបស់ខ្លួន ដោយប្រើប្រាស់សមត្ថភាពផ្នែកភាសានៅក្នុងចំណោមក្រុមរបស់ខ្លួន និងផ្នែកគាំពារការការពារក្ដី ហើយដោយធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ (“CMS”) ដើម្បីអាចឱ្យផ្នែកនេះសម្របសម្រួលតម្រូវការការបកប្រែ និងដាក់អាទិភាពលើឯកសារ។[4]

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសម្រេចថា:

“ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិទទួលបានការបកប្រែជាភាសាខ្មែរ នូវរាល់ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ស្របតាមវិធាន ៦៧(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដោយហេតុថាដីកានេះបង្ហាញពីអង្គហេតុ និងមូលដ្ឋាននៃបទចោទទាំងអស់ សម្រាប់ការបញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅជំនុំជម្រះ។ លើសពីនេះទៀត ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិទទួលបានការបកប្រែជាភាសាខ្មែរនូវភស្តុតាងទាំងឡាយដែលដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះបានយកមកធ្វើជាសម្អាង[...]

ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិទទួលបានការបកប្រែជាភាសាខ្មែរផងដែរ នូវដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ព្រមទាំងលេខយោង និងលិបិក្រមនៃអង្គហេតុ ដែលដីកាទាំងនេះសម្អាងលើ។”[៥]

ជាបន្ថែម ភាគីដែលត្រូវបានស្នើសុំបកប្រែ ត្រូវផ្ដល់ជូនទៅផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលការ នូវបញ្ជីឯកសារសំណុំរឿងជាក់លាក់ ដែលខ្លួនចាត់ទុកជាបញ្ហាអាទិភាពទាមទារអោយមានការបកប្រែ រួមទាំងសំណើនានាឲ្យកែប្រែសំណើសុំការបកប្រែពីមុនដែលមិនទាន់បានបញ្ចប់។[6] ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីត្រូវរួមបញ្ចូលផងដែរ ថាតើឯកសារ

[3] ដីកាសម្រេចស្ដីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ វាក្យខណ្ឌទី ក ៣។

[4] ដីកាសម្រេចស្ដីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ វាក្យខណ្ឌទី ក ៤។

[៥] ដីកាសម្រេចស្ដីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ វាក្យខណ្ឌទី ខ ៤។

[6] ដីកាសម្រេចស្ដីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ទំព័រទី ៧ វាក្យខណ្ឌទី ២។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

តម្រូវអោយមានការបកប្រែទាំងមូល រឺក៏បកប្រែមួយផ្នែក, ចំនួនទំព័រដែលត្រូវបកប្រែ នឹងត្រូវបកប្រែជាភាសាអ្វី កម្រិតអាទិភាពដែលបានផ្តល់ចំពោះការបកប្រែ និងមូលហេតុនៃការស្នើសុំការបកប្រែ។[7]

ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ ត្រូវផ្តល់ជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងភាគីនានា នូវបញ្ជីលេខរៀងពេញលេញនៃសំណើសុំរង់ចាំការបកប្រែទាំងអស់ នូវធនធានដែលមាន ជាមួយនឹងគម្រោងថ្ងៃដែលគិតថាសំណើសុំទាំងនេះ អាចត្រូវបានបំពេញរួចរាល់ និងផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការត្រូវរក្សាបញ្ជីស្នើសុំបកប្រែរបស់ភាគី។[8] ជាការបន្ថែម:

"ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ និងភាគីនានា ត្រូវខិតខំស្វែងរកការឯកភាពគ្នានៅពេលមានអាទិភាពជាន់គ្នា ហើយប្រសិនបើមិនមានការឯកភាពគ្នាទេ ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការត្រូវរាយការណ៍ជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត [...] ដែលជាអ្នកដោះស្រាយទំនាស់នេះ តាមវិធីណាមួយដូចជាការកំណត់អាទិភាពឲ្យបានជាក់លាក់ និងប្រសិនបើជៀសមិនរួច តាមការកំណត់កូតាសម្រាប់ការបកប្រែ"។[9]

ជាចុងក្រោយ, ក្រុមការពារក្តីនីមួយៗត្រូវបញ្ជាក់អំពីភាសាដែលខ្លួនចង់បាន ក្នុងចំណោមភាសាដែលប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការ ដើម្បីអោយការិយាល័យរដ្ឋបាល អាចតែងតាំងអ្នកបកប្រែជូនពួកគាត់។ និងបន្ទាប់មក ការិយាល័យរដ្ឋបាលនឹងធ្វើការតែងតាំងអ្នកបកប្រែពេញម៉ោងសម្រាប់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីនីមួយៗ ដោយមិនគិតកំរៃ សម្រាប់រយៈពេលពីរខែ និងអាចបន្តបាន។[10] ដើម្បី:

"ធានាថាជនត្រូវចោទ និងក្រុមមេធាវីការពារក្តី អាចមានឯកសារមួយចំនួនត្រូវបានបកប្រែទៅតាមការចាំបាច់, ដើម្បីវាយតម្លៃពីតម្រូវការនៃការបកប្រែដែលត្រូវបញ្ជូនទៅ ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ និងដើម្បីជួយដល់កិច្ចសហការរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ជាមួយនឹងផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ"[11]

ការបន្តការតែងតាំង គឺជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាល បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។[12]

---

[7] ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ទំព័រទី ៧ វាក្យខណ្ឌទី ២។

[8] ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ទំព័រទី ៧ វាក្យខណ្ឌទី ១-៣។

[9] ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ទំព័រទី ៧ វាក្យខណ្ឌទី ៤។

[10] ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ទំព័រទី ៧ វាក្យខណ្ឌទី ៦។

[11] ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ វាក្យខណ្ឌទី ៦៦។

[12] ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ទំព័រទី ៨ វាក្យខណ្ឌទី ៦។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C.

00243310

គ) បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាបកប្រែរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ សហមេធាវីការពារក្តីរបស់ជនត្រូវចោទបានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍[13] ហើយនៅថ្ងៃទី ២២ កក្កដា ២០០៨ បានដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចបដិសេធនឹសុំបកប្រែភាសាសំណុំរឿងរបស់លោក ខៀវ សំផន (បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍)។[14]

សហមេធាវីការពារក្តីរបស់លោក **ខៀវ សំផន** បានស្នើមកអង្គបុរជំនុំជម្រះ ១). ទុកជាមោឃៈ នូវសេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បដិសេធន៏នូវការស្នើសុំឲ្យមានការបកប្រែនៃសំណុំរឿង, ២) កត់សម្គាល់នូវការរំលោភបំពានសិទ្ធិការពារក្តីផ្សេងៗ ដែលបណ្តាលមកពីអវត្តមាននៃការបកប្រែ, ៣) បង្គាប់ឲ្យដោះលែង លោក ខៀវ សំផន ភ្លាមៗ និងដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ។[15] មេធាវីក៏បានលើកពីកង្វះខាតនៃមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់នៃសេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងថាសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទត្រូវបានរំលោភដល់កំរិតមួយដែលមិនអាចធានាបាននូវសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌។[16]

ឃ) សេចក្តីសន្និដ្ឋានតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា

នៅថ្ងៃទី២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានតបទៅនឹងសារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយលើកទឡ្ហីករណ៍ថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះមិនអាចទទួលយកបានទេ ពីព្រោះលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តរបស់ អ.វ.ត.ក ពុំបានផ្តល់នូវការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលទាក់ទងនឹងបញ្ហាបកប្រែភាសានោះទេ។ នៅក្នុងការយល់ឃើញរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះមានវិការៈលើអង្គសេចក្តី ហើយការចេញដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មិនបានបំពានលើសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការកាត់ក្តីដ៏ត្រឹមត្រូវណាមួយរបស់ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះទេ។ ជនត្រូវចោទក៏មិនមានសិទ្ធិទទួលបាននូវដំណោះស្រាយណាមួយដែលជាផលវិបាក ក៏ដូចជាសិទ្ធិក្នុងការដោះលែងផងដែរ។[17]

ង) សេចក្តីសន្និដ្ឋានតបរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

សហមេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនបានដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានតបឡើយ។

---

[13] សៀវភៅចុះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ (ឯកសារលេខ A190/I)

[14] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី ២២ កក្កដា ២០០៨ (ឯកសារលេខ A190/I/1)

[15] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៨០។

[16] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៧៥-៧៦។

[17] ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា, "ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ចុះថ្ងៃទី ២៨ សីហា ២០០៨ វាក្យខណ្ឌទី ៤៧"។

II) ការពិនិត្យសំណុំរឿងដោយសហចៅក្រមរបាយការណ៍

អំណះអំណាងរបស់ភាគី

ក) ភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ជនត្រូវចោទមិនអាចទទួលយកបាន ដោយសារ "វិធាន ៧៤(៣)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង បានរៀបរាប់លើប្រភេទដីកាទាំងអស់ ដែលជនត្រូវចោទអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ។ ហើយវិធាននេះមិនបានរួមបញ្ចូលនូវបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងនឹងសំណើសុំការបកប្រែឯកសារ។"[១៨]

ខ) សមត្ថកិច្ចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្នុងការចេញដីកាបង្គាប់ការបកប្រែ

សហមេធាវីការពារក្តីរបស់ជនត្រូវចោទសន្និដ្ឋានថា មានបទបញ្ញត្តិច្បាស់លាស់ទាក់ទងនឹងការបកប្រែភាសា។ អត្ថន័យជាលំដាប់ នៅក្នុងមាត្រា ២៦.២ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង និងមាត្រា ៤៥ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឱ្យមាន អ.វ.ត.ក " ភាសាដែលប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការក្នុងការងាររបស់ អ.វ.ត.ក គឺភាសាខ្មែរ អង់គ្លេស និង ភាសាបារាំង ដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញនូវដីកាស្តីពីការបកប្រែដោយគ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់។[19]

យ៉ាងណាមិញ, សហព្រះរាជអាជ្ញាបានសន្និដ្ឋានថា បញ្ហាបកប្រែភាសាស្ថិតនៅក្នុងអំណាចនៃការសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងវាជាបញ្ហានៃយុត្តាធិការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ។[20]

គ) លក្ខណៈពិសេសរបស់ អ.វ.ត.ក

សហមេធាវីការពារក្តីរបស់ជនត្រូវចោទបានលើកឡើងថា ការបដិសេធន៍ការបកប្រែសំណុំរឿងមិនបានគិតគូរដល់លក្ខណៈពិសេសរបស់ អ.វ.ត.ក:

"ពិតប្រាកដណាស់ អ.វ.ត.ក គឺជាតុលាការទីមួយ ដែលមានលក្ខណៈចម្រុះ រឺអន្តរជាតិ ដែលមិនមែនជាតុលាការដែលយកលំនាំតាមប្រព័ន្ធច្បាប់ ខូមិនឡូ (Common law)។ អ.វ.ត.ក ផ្អែកលើប្រពៃណីបែប ស៊ីវិលឡូ (Civil law)" ដែលមានលក្ខណៈដឹកនាំដោយចៅក្រម ហើយដែលមានដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតពិសេសមួយ[...]

---

[១៨] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ២៦។

[19] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ២៩-៣១។

[20] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ២៩។

"នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត, និងដើម្បីទទួលបាននូវសិទ្ធិការពាររបស់ជនត្រូវចោទជាការពិត [ប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិលឡ-Civil law system] ផ្តល់នូវសិទ្ធិមេធាវីដើម្បីត្រួតពិនិត្យការស៊ើបអង្កេតសំណុំរឿង ជាភាសាដែលអាចយល់បាន។ វាជាភាសារបស់មេធាវីដែលមានអានុភាព មិនមែនភាសារបស់ជនត្រូវចោទទេ"។[21]

សហព្រះរាជអាជ្ញាបានឆ្លើយតបថា:

"[...] នៅពេលដែលអាចនឹងមានការខុសគ្នាជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធនោះ ដំណោះស្រាយតាមផ្លូវច្បាប់ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយវិធាននានា និងដែលត្រូវបានបញ្ជាក់នៅក្នុងដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ បានធ្វើអោយកើតមាននូវការខុសគ្នាទាំងនោះ បើសិនជាមានការខុសគ្នាណាមួយដែលមិនមានផលវិបាក។ នៅពេលដែលមានការពិតថា ក្នុងពេលភ្លាមៗបន្ទាប់ពីចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ នៅក្នុងពេលសវនាការដេញដោល ចុងចោទត្រូវបានអញ្ជើញអោយដាក់សារណាអំពីភស្តុតាងសំខាន់ៗនោះ សិទ្ធិពិនិត្យមើលឯកសាររបស់គាត់ អាចនឹងត្រូវបានបង្កលក្ខណៈងាយស្រួល ដោយសារកិច្ចសហការក្នុងរង្វង់ក្រុមមេធាវីរបស់គាត់ និងដោយសារការជួយឧបត្ថម្ភពីផ្នែកគាំពារការពារក្តី។[22]

ឃ) សិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌

សហមេធាវីការពារក្តីរបស់ជនត្រូវចោទបានលើកឡើងថា អវត្តមាននៃការបកប្រែ និងវិធានការដែលចាត់ឡើងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត វាធ្វើអោយប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទ។ សហមេធាវីបានលើឡើងជាទូទៅថា ដីកាស្តីពីការបកប្រែរំលោភបំពានលើសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការចូលរួមដំណើរការនីតិវិធី, សិទ្ធិទទួលបានសមតុល្យនៃកំលាំង, សិទ្ធិទទួលបានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីរៀបចំការពារក្តី និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមរម្យ។[23]

សហព្រះរាជអាជ្ញាបានឆ្លើយតបថា ដីកាស្តីពីការបកប្រែ មិនបានបានធ្វើអោយមានការអន្តរាយផ្សេងៗដល់សិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌ឡើយ។[24]

"ការជំនុំជម្រះដោយត្រឹមយុត្តិធម៌ ដែលតម្រូវអោយផ្តល់ឯកសារជាភាសាដែលចុងចោទអាចយល់បាននោះ គឺត្រូវបានបំពេញឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ដោយដំណោះស្រាយចំពោះសមត្ថភាពពេញលេញខាងភាសាសាស្ត្រ

[21] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៣៣-៣៥។

[22] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ៣៨។

[23] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៥៦-៧១។

[24] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ៣៦។

របស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីចំពោះធនធានរបស់ផ្នែកការពារក្តី ចំពោះអ្នកបកប្រែធ្វើការពេញម៉ោង ដែលត្រូវបានចាត់តាំងដូចនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចទាក់ទងនឹងការបកប្រែភាសា និងចំពោះការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ ដើម្បីផ្តល់នូវសេវាបកប្រែឯកសារអោយបានទាន់ពេលវេលា"។[25]

ការបកប្រែឯកសារជាភាសារបស់មេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទ

សហមេធាវីការពារក្តីរបស់ជនត្រូវចោទ បានគូសបញ្ជាក់ជាពិសេសថា ដីកាស្តីពីការបកប្រែបានរំលោភទៅលើសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទនូវសិទ្ធិទទួលបានជំនួយផ្លូវច្បាប់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព។ មាត្រា ៣៥ ថ្មី នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក និងវិធាន ២២(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ផ្តល់សិទ្ធិឱ្យជនត្រូវចោទ "ជ្រើសរើសយកមេធាវីខ្មែរ ឬក៏មេធាវីបរទេស ដោយសហការជាមួយមេធាវីខ្មែរមកធ្វើជាតំណាងរបស់ខ្លួន"។[26] ដីកាស្តីពីការបកប្រែមិនបានផ្តល់នូវការបកប្រែសំណុំរឿងអោយទៅជាភាសារបស់សហមេធាវីអន្តរជាតិដែលអាចយល់បាន។ សហមេធាវីអន្តរជាតិរបស់ជនត្រូវចោទមិនអាចចូលរួមដើម្បីការពារជនត្រូវចោទ មានន័យថាលោក ខៀវ សំផន ត្រូវបានបាត់បង់សិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការទទួលបាននូវជំនួយពីសំណាក់សហមេធាវីរបស់គាត់។[27]

ម៉្យាងវិញទៀត, សហមេធាវីបានបញ្ជាក់ថា អ.វ.ត.ក មានលក្ខណៈជាតុលាការចម្រុះ " គោលដៅនៃភាពចម្រុះនេះ គឺធានាឲ្យមាននីតិវិធីមួយប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងគោរពធ្វើតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ដោយរក្សានូវអធិបតេយ្យភាពនៃប្រទេសកម្ពុជា នៅក្នុងការជំនុំជម្រះដែលកំពុងដំណើរការ។ វិធាននេះត្រូវបានអនុវត្តនៅក្នុងការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ហើយវិធាននេះត្រូវបានគោរពក្នុងការតែងតាំងចៅក្រមផងដែរ។ ការអនុវត្តចំពោះក្រុមការពារក្តី មិនអាចខុសពីការអនុវត្តនេះទេ ដែលថាលោក ខៀវ សំផន មានសិទ្ធិទទួលបាននូវជំនួយពេញលេញ និងទាំងស្រុងពីសំណាក់មេធាវីទាំងពីររបស់ខ្លួន ហើយលោកក៏មានសិទ្ធិទទួលនូវអត្ថប្រយោជន៍នៃការពិគ្រោះការងាររបស់ពួកគាត់ដែរ"។[28]

សហព្រះរាជអាជ្ញាបានឆ្លើយតបថា "ជាក់ស្តែង គឺមិនមានលិខិតុបករណ៍អន្តរជាតិណាមួយ ដែលធានាថាគ្រប់ឯកសារទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿងរបស់ជនត្រូវចោទ ត្រូវបានបកប្រែទៅជាភាសារបស់មេធាវីការពារក្តីរបស់ជនត្រូវចោទនោះទេ[...] , សហព្រះរាជអាជ្ញា បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនមានសិទ្ធិ

---

[25] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ៣៩។

[26] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៥៦ និង ៥៩ ក្រមសីលធម៌មេធាវីដែលបានចុះក្នុងបញ្ជីគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និង HRC case, *Pinto v. Trinidad and Tobago*, No 232/1987

[27] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៥៩ និង ៦០។

[28] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៥៧។

បែបនេះ មកប្រើដើម្បីតវ៉ាទាមទារអំពីការមានមេធាវីតំណាង ដោយមិនមានប្រសិទ្ធិភាពបានឡើយ"។[29] បន្ថែមលើសពីនេះទៀត ដីកាស្ដីពីការបកប្រែការពារសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការទទួលបាននូវសិទ្ធិតំណាងដោយប្រសិទ្ធិភាព:

"ថ្វីត្បិតតែមិនមានការទទួលស្គាល់អំពីសិទ្ធិ ដែលត្រូវមានឯកសារនានាជាភាសារបស់មេធាវីការពារក្ដីអន្តរជាតិក៏ដោយ ក៏នៅពេលដែលគាត់មិនចេះនិយាយភាសារបស់ចុងចោទនោះ សេចក្ដីសម្រេចទាក់ទងនឹងការបកប្រែនេះ បានព្យាយាមបង្កើតជាយន្តការមួយសម្រាប់ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីនានា ដើម្បីទទួលបានសេវាបកប្រែភ្លាមៗនូវឯកសារនានា ឱ្យទៅជាភាសាផ្សេងៗក្រៅពីភាសាខ្មែរ។ សេចក្ដីសម្រេចនេះ បានចែងអំពីតម្រូវការបុគ្គលិកបន្ថែមដែលត្រៀមសម្រាប់តែបកប្រែដើម្បីធានាអោយប្រាកដថា ឯកសារអ្វីក៏ដោយដែលត្រូវឱ្យធ្វើការបកប្រែជាប្រញាប់ ឬដោយឥតបានគ្រោងទុក អាចមាននៅនឹងកន្លែងស្រាប់ ដោយសារមានជំនួយពីអ្នកបកប្រែសរសេរដោយមិនគិតកម្រៃដែលមានស្រាប់នៅនឹងកន្លែង"។[30]

១) ប្រភេទឯកសារដែលត្រូវបកប្រែ

ទោះបីសហមេធាវីជនត្រូវចោទ និងសហព្រះរាជអាជ្ញាយល់ស្របថា ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិមួយចំនួនក្នុងការទទួលបានឯកសារដែលបានបកប្រែជាភាសាខ្លួនយល់ក៏ដោយ ក៏ពួកគេមិនយល់ស្របត្រង់ថា ឯកសារអ្វីខ្លះដែលដាច់ខាតត្រូវតែបកប្រែទៅជាភាសាណាមួយ។ សហមេធាវីការពារក្ដីបានគូសបញ្ជាក់ថា ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិទទួលបានការបកប្រែឯកសារទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង ទៅជាភាសាសហមេធាវីអន្តរជាតិរបស់ខ្លួន។[31] សហព្រះរាជអាជ្ញាផ្ដល់ទឡ្ហីករណ៍ថា ឯកសារខ្លះ តែមិនមែនឯកសារទាំងអស់ទេ ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងដាច់ខាតត្រូវតែបកប្រែ គឺមានតែការបកប្រែទៅជាភាសារបស់ជនត្រូវចោទតែប៉ុណ្ណោះ។[៣២]

ភស្តុតាងដោះបន្ទុក

សហមេធាវីជនត្រូវចោទបានលើកឡើងជាក់លាក់ថា "គ្មានអ្វីដែលអាចធានាថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនឹងធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្ម ហើយនឹងធ្វើការពិនិត្យទៅលើភស្តុតាងដោះបន្ទុកទាំងអស់ ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងស៊ើបអង្កេតនោះទេ"។[33]

---

[29] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ៤០។

[30] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ៤២។

[31] សារណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៥៩។

[32] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ៣១។

[33] សារណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៦៣។

សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានឆ្លើយតបដោយផ្ទាល់ទៅនឹងបញ្ហានេះទេ ប៉ុន្តែបានសន្និដ្ឋានថា "ឯកសារនានាដែលមានស្រាប់ជាភាសាខ្មែរ និងឯកសារទាំងឡាយដែលបានបង្គាប់ឲ្យផ្តល់ជាភាសាខ្មែរនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ បានរំលេចឲ្យឃើញពីរបបមួយដែលមានលក្ខណៈសេរីបំផុត ក្នុងការបង្ហាញឯកសារដែលតុលាការ ICTY និង ICTR បានប្រកាន់យក"។[34]

ច) ភាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីដើម្បីសហការក្នុងដំណើរការបកប្រែ

សហមេធាវីជនត្រូវចោទបានជំទាស់ផងដែរអំពីតម្រូវការនៃដីកាបកប្រែ ដែលថាមេធាវីការពារក្តីត្រូវសហការយ៉ាងពេញទំហឹងជាមួយនឹងដំណើរការបកប្រែ។ នៅក្នុងគំនិតរបស់សហមេធាវីការពារក្តីយល់ថា វាមិនមានមូលដ្ឋានគ្រឹះផ្នែកច្បាប់ណាមួយ ដើម្បីនឹងដាក់កំហិតកាតព្វកិច្ចបែបនេះ ដល់ក្រុមការពារក្តី និងជនត្រូវចោទនោះទេ និងវិធានការដែលចែងនៅក្នុងដីកាស្តីពីការបកប្រែបានរំលោភបំពានទៅលើករណីកិច្ចរបស់មេធាវី ក្នុងការថែរក្សាភាពសម្ងាត់នៃវិជ្ជាជីវៈ។[35]

"ការបញ្ជូនទៅផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ (ទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នៅក្នុងករណីមានជម្លោះ) នូវបញ្ជីឯកសារដែលខ្លួនយល់ថាមានភាពជាអាទិភាពសម្រាប់ក្រុមការពារក្តី ហើយដែលបន្ថែមពីលើបញ្ជីនោះ មានហេតុផលនៃការស្នើសុំបកប្រែ និងជាពិសេសនោះមានការបញ្ជាក់អំពីភាពត្រឹមត្រូវស្តីពីលំដាប់នៃអាទិភាព បង្កើតបានជាការរំលោភបំពានយ៉ាងជាក់ច្បាស់ទៅលើករណីកិច្ចនេះ ព្រមទាំងជាការប៉ះពាល់ដល់ឯកសិទ្ធិនៃភាពមិនអាចរំលោភបំពានបានទៅលើគ្រប់ឯកសារទាំងអស់របស់មេធាវី"។[36]

សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានឆ្លើយតបដោយផ្ទាល់ទៅនឹងបញ្ហានេះទេ ប៉ុន្តែបានសន្និដ្ឋានថា ដីកាស្តីពីការបកប្រែ ផ្តល់នូវការបកប្រែឯកសារសំខាន់ៗ ស្របទៅនឹងឯកសារដែលគេទាមទារអោយមានការបកប្រែ ដូចបណ្តាសាលាក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិនានា។[37] វិធានការនៅក្នុងដីកាស្តីពីការបកប្រែ អនុញ្ញាតអោយក្រុមមេធាវីការពារក្តីស្នើសុំបកប្រែផ្សេងទៀតក្រៅពីឯកសារសំខាន់មួយចំនួនដោយផ្អែកទៅលើមូលដ្ឋាននៃបញ្ជីរួម និងដែលបានកំណត់អំពីអាទិភាពនៃឯកសារបន្ទាន់។[38]

---

[34] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ៣៦។

[35] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៤១-៤២។

[36] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៤២។

[37] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ៣៧។

[38] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ៣៧។

ឆ) ការដោះលែងជនត្រូវចោទ

សមេធាវីជនត្រូវចោទបានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ចប់ថា ការរំលោភបំពានលើទ្រឹស្តីនៃដំណើរការនីតិវិធីបានអនុវត្តទៅលើស្ថានភាពរបស់លោក ខៀវ សំផន។ ជនត្រូវចោទបានទទួលរងនូវការរំលោភបំពានសិទ្ធិ យ៉ាងច្រើន រហូតដល់កំរិតមួយដែលមិនអាចធានាសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ហើយជនត្រូវចោទ គួរតែត្រូវបានដោះលែងភ្លាមៗ និងដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ។[39]

សហព្រះរាជអាជ្ញាបានឆ្លើយតបថា ចាប់តាំងពីការចេញដីកាស្តីពីការបកប្រែ វាមិនបានរំលោភបំពានសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងគ្មានការរំលោភបំពានទៅលើនីតិវិធី ហើយជនត្រូវចោទក៏មិនត្រូវបានដោះលែងផងដែរ។[40]

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨

សហចៅក្រមរបាយការណ៍

ចៅក្រម នីយ ថុល **ចៅក្រម Katinka LAHUIS**

---

[39] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៧៥, ៨០។

[40] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា វាក្យខណ្ឌទី ៤៧។